

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Linnea Bertilsson
Naturvårdshandläggare

Enligt sändlista

Förordnande om utvidgat strandskydd i Marks kommun

Innehåll

Beslut om utvidgat strandskydd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken
Ärendets handläggning
Inkomna yttranden
Skälen för beslut
Upplysningar
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskartor
Bilaga 2. Sammanfattning av remissvar
Bilaga 3. Sändlista
Bilaga 4. Besvärshänvisning, blankett 04

Beslut

Länsstyrelsen förordnar att de sjöar som anges nedan omfattas av utvidgat strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill det angivna avståndet från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, detta gäller även från strandlinjen för öar.

Strandskyddsområde 300 meter

Kalven (vid Öresjöarna)

Lygnern

Tolken

Öresjön V

Öresjön Ö

Strandskyddsområde 200 meter

Barrsjön L

Barrsjön St

Frisjön (inkl. Tyvikssjön)

Fävren

Hedgårdessjön

Horredssjön L (L Hornsjön)

Horredssjön St

Hålsjön L

Hålsjön St

Härsjön

Sandsjön

Beslutet medför att strandskyddsområdet vid sjöarna Stora Agnsjön, Östra och Västra Ingsjön, Kalven (vid Ingsjöarna), Öresjön, Buasjön, Oxsjön, Stora Öresjön, Stora och Lilla Svansjön och Rammsjön minskar till generellt strandskydd om 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Områden där strandskyddet upphävts i samband med detaljplan eller som saknar strandskydd pga. att området var planlagt 1975 (och där planen fortfarande gäller), berörs inte av beslutet. Om sådana detaljplaner upphävs eller ersätts så inträder utvidgat strandskydd enligt avståndsangivelse i detta beslut. Sådana områden redovisas särskilt som "anpassad gräns" på bifogade kartor, bilaga 1.1-1.40.

I vissa områden har anpassning av strandskyddsgränsen gjorts, med hänsyn till vägar, befintlig bebyggelse, speciellt höga naturvärden och dylikt. Dessa områden redovisas särskilt som "anpassad gräns" på bifogade kartor, bilaga 1.1-1.40.

Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808). Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas. Under förutsättning att beslutet vinner laga kraft upphäver Länsstyrelsen sitt beslut den 16 juni 1975 om strandskyddsområden i Marks kommun, i den del det gäller utvidgat strandskydd.

Ärendets handläggning

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsbestämmelser i kraft. Efter den 31 december 2014 gäller utvidgat strandskydd endast inom områden som har beslutats med stöd av den nya lagstiftningen, 7 kap. 14 § miljöbalken. Avsikten är enligt regeringens proposition 2008/09:119 om strandskyddet och

landsbygdsutvecklingen att Länsstyrelsen ska se över områden med utvidgat strandskydd.

Berörda myndigheter har, med stöd av 25-26 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, givits möjlighet att yttra sig över förslaget till beslut. Markägare och innehavare av särskild rätt till marken har, genom kungörelsedelgivning i Post- och Inrikes Tidningar, Göteborgs-Posten, Borås tidning, Dalslänningen och Skaraborgsbygden under v. 16 2013, enligt 24 § i samma förordning som ovan, givits möjlighet att yttra sig över förslaget till beslut.

Inkomna yttranden

Nedan följer en sammanfattning av yttranden som inkommit över förslaget till utvidgat strandskydd i Marks kommun. En sammanställning av alla yttranden och Länsstyrelsens eventuella kommentarer till dessa finns samlade i bilaga 2. Yttrandena i sin helhet finns i detta ärendes akt.

Marks kommun anser att 100 meter strandskydd är lämpligt för alla sjöar i Marks kommun, med undantag från Lygnern. Kommunen anser vidare att strandskyddet bör ha samma omfattning på båda sidor av kommungränsen för vattenförekomster som angränsar till andra kommuner.

Naturskyddsföreningen i norra Älvsborg ställer sig generellt restriktiva till minskning av det strandskydd som råder idag. De motsätter sig särskilt minskning vid Agnsjön, Rammsjön, Stora Svansjön, Stora Öresjön, Oxsjön och Ingsjöarna. Här finns storlom och fiskgjuse, och vid stranden av Oxsjön växer klockgentiana. De påtalar vidare att flertalet mindre sjöar och framförallt de flesta vattendrag saknar generellt strandskydd. Inget nytt beslut togs år 2000, då även friluftsvärderna längs stränderna skulle räknas in, och man lät inte heller det generella inträda. Det är inte förenligt med lagarna i miljöbalken.

LRF Västra Götalands län anser att det generella skyddet på 100 meter tillgodoser mycket väl de ändamål som strandskyddet är satt att bevaka, samt påpekar att den nya strandskyddslagen syftade till att stärka strandskyddet i områden med högt exploateringsstryck, och sänka skyddet i andra områden. LRF anser vidare att besluten ska vara väl förankrade hos markägare och kommuner, att jordbruksverksamhet är viktigt för att hålla markerna öppna och att Länsstyrelsen inte får göra en alltför strikt tolkning av vad som klassas som näringsverksamhet i undantagen för areella näringar, att utökat strandskydd inte ska omfatta områden där det redan finns samlad bebyggelse samt att dubbelskydd av områden bara medför ökad byråkrati.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bestämmelser

Strandskydd omfattar normalt land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att

säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas (7 kap. 14 § miljöbalken).

Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap. 13 § miljöbalken).

Allmänna överväganden i fråga om utvidgat strandskydd

Enligt regeringens proposition 2008/09:119 om strandskyddet och landsbygdsutvecklingen innebär de nya bestämmelserna i miljöbalken en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Ett beslut om utvidgat strandskydd behöver grundas på hänsyn till berörda områdens värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Enligt propositionen kan beslutet om utvidgat strandskyddsområde komma att avse:

1. Områden som omfattas av annat områdesskydd, till exempel naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. Riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4. kap 2-8 §§, som är relevanta för strandskyddet,
3. Kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. Grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. Välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. Tätortsnära strövområden, eller
7. Ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Ett av strandskyddets syften är att säkra strandområden så att de förblir tillgängliga för alla enligt de grunder som gäller för allemansrätten. Skyddet baseras på uppfattningen att stränderna är en av de mest värdefulla tillgångarna för friluftslivet i dess olika former. Detta är av nationellt och regionalt långsiktig karaktär. Strandskyddet ska möjliggöra för människor att nu och i framtiden fritt kunna ströva utmed stränderna, att vistas där, att bada eller att bara njuta av den naturupplevelse som mötet med vattnet ger, antingen det gäller havet, insjön eller något vattendrag. Strandskyddet utgör dessutom en väsentlig del av säkerställandet av riksintressen för naturvård, friluftsliv och fiske enligt 3 kap. miljöbalken.

I översynen har Länsstyrelsen identifierat de strandområden som har särskilt höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet kring sjöar. Dessa områden bör omfattas av ett utvidgat strandskydd för att förhindra att de exploateras och förlorar sina värden för strandskyddet. Tillkommande exploate-

ring, även om den sker utanför hundrameterszonen, riskerar att bland annat skada ett områdes orördhet och upplevelsevärden eller dess biologiska värden och därmed dess värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Områdesskydd som naturreservat, kulturresevat, natura 2000-områden, nationalparker, djur- och växtskyddsområden, naturminnen och landskapsbildsskydd är tydliga indikationer på områden med stor betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att dessa områden har så höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet att ett utvidgat strandskydd krävs för att säkerställa syftena.

Enligt Länsstyrelsens mening är områden som har pekats ut som riksintressen för naturvård eller friluftsliv eller omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. på grund av höga natur- och rekreationsvärden värdefulla för strandskyddets syften.

I Länsstyrelsens underlagsmaterial för beslutet ingår också olika inventeringar och klassningar av värdefull natur. Inventeringarna omfattar områden med värdefulla lövskogar, värdefulla vattendrag och våtmarker, nyckelbiotoper, skyddsvärda träd, ängs- och betesmarker, samt värdefulla odlingslandskap. Vad gäller de sjöar som har strandområden som omfattas av ovanstående inventeringar har Länsstyrelsen gjort en bedömning från fall till fall av dessa naturvärdens omfattning och betydelse för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen bedömer att områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänheten eftersom det finns ett behov av tillgängliga strandnära sådana nu och i framtiden. Stockholms Regionplane- och trafikkontor har gjort flera utredningar om hur man kan mäta kvaliteter i friluft- och rekreationsområden. Det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen är att uppleva lugn och ro. Områdena ska gärna ha god tillgänglighet, vara stora, tysta och erbjuda variation och omväxling. För att uppleva värden som exempelvis orördhet och skogskänsla krävs att avståndet till störande exploateringar är mellan 200 och 300 meter. Länsstyrelsen bedömer därför att det är viktigt att vid sjöar som har dokumenterade värden utvidga strandskyddet i syfte att säkerställa upplevelsevärden för allmänheten och friluftslivet. På så sätt kan större sammanhängande strandnära strövområden eller områden med andra höga upplevelsevärden bevaras för framtiden utan påverkan från närliggande bebyggelse.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Här är också efterfrågan på tätortsnära rekreationsområden hög, eftersom det bor många människor på samma plats. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. Länsstyrelsen bedömer därför att det vid sjöar med dokumenterade värden är av särskild vikt att det finns utvidgade strandskyddsområden intill och mellan tätorter och sammanhållen bebyggelse. Särskilt viktigt är detta i anslutning till kusten och insjöar som utgör populära turistmål.

Många av de värden som beskrivs ovan handlar om vikten av att bevara större sammanhängande områden tillgängliga för såväl allmänheten som växt- och djurlivet nu och i framtiden. Såväl upplevelsevärdena som värdena av oexploaterade områden för växt- och djurlivet skadas om områdena fragmenteras. Länsstyrelsen ser därför sammantaget starka skäl till att besluta om utvidgade strandskyddsområden som har en betydande storlek och inte delas upp i mindre områden eftersom de då tappar i värde.

Kring vissa sjöar är stränderna bitvis så flacka att marken där under delar av året ligger under vatten och tillgängligheten för allmänheten därför är tidvis begränsad. Exploatering utanför hundrameterszonen skulle här ytterligare begränsa allmänhetens tillgång till strandområdet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd i dessa områden är nödvändigt för att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområdena.

Utbyggnad av bebyggelse och infrastruktur i områden som tidigare varit oexploaterade ger också upphov till övergödande utsläpp. Ny exploatering som placeras nära vattnet medför en framtida risk för ökade näringshalter i våra sjöar till följd av mindre självrening jämfört med ny exploatering som placeras längre från vattnet. Ökade utsläpp av övergödande ämnen är ett hot mot vattenkvaliteten i ekologiskt känsliga områden samt mot de arter som gynnas, eller till och med är beroende, av näringsfattiga förhållanden. Ett utvidgat strandskydd motverkar ökade utsläpp, och är nödvändigt för att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet i sådana områden.

Strandskyddets omfattning

Strandskyddsområdet får utvidgas så mycket som är nödvändigt för att säkerställa syftena med strandskyddet, dock högst till 300 meter från strandlinjen. I de flesta särskilt värdefulla strandområden bedömer Länsstyrelsen att ett utvidgat skydd om 200 meter är tillräckligt för att säkerställa skyddets syften. Utvidgat strandskydd om 300 meter bör dock kunna ges till stora sjöar, sjöar nära tätorter samt sjöar med andra synnerligen höga värden för växt- och djurliv och/eller friluftsliv.

I vattenområdet är de biologiska värdena generellt som högst i områden som ligger grundare än 6 meters djup. Vad gäller exploateringstryck så har Länsstyrelsen de senaste åren sett ett ökande intresse för olika typer av exploateringar i/på vattnet. Den typen av exploateringar skulle hindra allmänheten från att färdas fritt i/på vattnet, och även påverka strandområdenas upplevelsevärden negativt. Länsstyrelsen anser därför att strandområden med ett utvidgat strandskydd på land ska följas av ett utvidgat skydd även ut i vattnet.

I vissa fall anser Länsstyrelsen att det är motiverat att anpassa strandskyddsgränsen efter befintliga bebyggelsegrupper och större vägar och järnvägar som är svåra att passera. Områden som omfattas av tät bebyggelse, samt områden som skärs av från strandområdet av stora och trafikerade vägar och järnvägar har ofta ett begränsat värde för strandskyddets syften, och bör

därför inte omfattas av det utvidgade strandskyddet. I vissa fall kan dock ett område utgöra en viktig passage till ett strandområde, även om det redan idag är bebyggt. Därför måste en bedömning av ett områdes värde för strandskyddets syften göras i varje enskilt fall.

Strandlinjen

Strandskydd räknas från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. I illustrationskartorna som bifogas beslutet används fastighetskartans ml-skikt från den 21 oktober 2010 som strandlinje.

Miljömål

Sveriges riksdag har formulerat 16 miljökvalitetsmål som ska leda vår strävan att nå en ekologiskt hållbar utveckling. Utvidgningen av strandskyddsområden enligt ovanstående förslag berör miljömålen ”Levande sjöar och vattendrag”, som bland annat innebär att sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt, samt ”Ett rikt växt- och djurliv”, som bland annat innebär att arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner ska värnas. Även målet ”Hav i balans samt levande kust och skärgård” berörs.

För att uppnå dessa mål är det många gånger angeläget att begränsa exploatering i närheten av sjöar, vattendrag och hav. Det kan även vara nödvändigt för att inte bryta mot en miljökvalitetsnorm eller för att motverka att vattnet inte uppnår god ekologisk status.

Motiv för utvidgning

Östra och Västra Öresjön, Tolken, Kalven (bilaga 1.7-1.14, 1.16, 1.17 och 1.21)

Värdebeskrivning

Sjöarna Östra och Västra Öresjön samt Tolken är tre stora, oligotrofa sjöar belägna strax söder om tätorten Kinna. Kalven är en mindre sjö/vik som är sammanhängande med Östra Öresjön. Närheten till tätorten medför att sjöarna med strandområden har värde som tätortsnära rekreationsområde.

Sjöarna med strandområden har mycket höga värden för friluftslivet. Flera platser kring sjöarna utgör populära besöksmål, exempelvis Hyltenäs kulle som har en mycket vacker utsikt, Ramsholmens kulturresevat och Torrestorp där det finns gott om vandringsleder och promenadstråk. Vandringsleden Viskastigen leder förbi väster om Öresjöarna. Sjöarna används bland annat för bad, kanoting, skridskoåkning. Sjöarna är också populära fiske-sjöar, och här anordnas fisketävlingar flera gånger om året.

Sjöarna med strandområden hyser även höga värden för växt- och djurlivet. Sjöarna har hög biologisk mångformighet och funktion. Nedströms sjöarna i Viskan utgör lekområde för havsvandrande lax och öring, och i en tillrinnande bäck finns flodpärlmussla. Sjöarna hyser även höga värden för fågelli-

vet, med arter som storlom, smålom, fiskgjuse, strömstare samt flera arter av and- och vadfåglar.

Kring sjöarna finns ett flertal mindre områden med värdefulla betesmarker och skogar. Vid Västra Öresjön ligger naturreservaten Gäddevik och Hyltenäs kulle, och vid Östra Öresjöns östra strand ligger kulturreseptatet Ramsholmens odlingslandskap. Vid Torestorp ligger natura 2000-området Sju strömmar. Sjöarna har även pekats ut som nationellt värdefulla vatten för fiske.

Länsstyrelsens bedömning

Sjöarna med strandområden hyser mycket höga värden för såväl friluftslivet som för växt- och djurlivet. Närheten till tätorten medför även att området hotas av exploatering. Strandområdena är redan idag i viss mån exploaterade för bebyggelse. Allteftersom tätorten växer kommer dessa områden troligen att ytterligare öka i betydelse som rekreationsområden. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen, skulle skada områdets upplevelsevärden, naturvärden och förutsättningar för friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 300 meter kring sjöarna är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa möjligheterna för friluftsliv samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet i området.

Fävren (bilaga 1.1-1.3)

Värdebeskrivning

Fävren är en långsmal, mesotrof sjö belägen i ett utpräglat sprickdalslandskap på gränsen mellan Västra Götalands och Hallands län. Tätorten Kungäsa är belägen cirka 2 km öster om sjön.

Sjön omges på långa sträckor av en bård av klibbal, samt åker- och betesmarker och lövskogar. Sjön har en mycket hög biologisk funktion och mångformighet. I sjön finns ishavsrelikten *Limnocalanus macrurus*. Sjön har även en artrik fiskfauna, och utloppsån utgör lekområde för havsvandrande lax och öring. I flera tillflöden finns flodpärlmussla. Sjön har även betydande värden för fågellivet, med arter som skedand, rödbena, skäggdopping, vitkindad gås, fisktärna, storlom, fiskgjuse och strömstare. Vid sjöns norra strand finns ett fågeltorn.

I söder ligger naturreservatet Stackenäs bevuxen med gammal ekskog, samt höjder med vacker utsikt över sjön. Hela sjön ingår också i ett större område som har pekats ut som riksintresse för naturvård.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön med strandområden hyser mycket höga värden för växt- och djurlivet och friluftslivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen, skulle skada områdets upplevelsevärden, naturvärden och förutsättningar för friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa möjligheterna för friluftsliv samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet i området.

Stora Horredssjön (bilaga 1.4 och 1.5)

Värdebeskrivning

Stora Horredssjön är en oligotrof klarvattensjö belägen på gränsen till Hallands län i kommunens sydvästra del. Sjön hyser höga värden för friluftslivet och nyttjas bland annat för bad, fiske och strövning.

Sjön har en hög biologisk mångformighet och funktion, med en artrik fisk- och sjöfågelfauna. Hornån, som är belägen nedströms sjön, utgör lekområde för havsvandrande lax och öring. Fiksgjuse och storlom häckar i sjön.

I sjöns nordöstra del ligger området Letebo, som planeras bli naturreservat. Området utgörs av gammal ädellövskog, med gott om död ved och en rik förekomst av rödlistade kryptogramer. Längs stranden växer en bård av klibbalskog som tidvis är översvämmad.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön med strandområden hyser mycket höga värden för såväl växt- och djurlivet som för friluftslivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen, skulle skada områdets upplevelsevärden, naturvärden och förutsättningar för friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa möjligheterna för friluftsliv samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet i området.

Lilla Horredssjön (Hornsjön) (bilaga 1.5 och 1.6)

Värdebeskrivning

Lilla Horredssjön är belägen i anslutning till tätorten Horred i kommunens sydvästra del. Till följd av det tätortsnära läget har sjön värde som tätortsnära rekreatjonsområde.

Sjön med strandområden hyser höga värden för friluftslivet, och används bland annat för bad, fiske och strövning. Vandringsleder/motionsslingor finns i anslutning till tätorten.

Kring sjön finns våtmarksområden med ornitologiska värden, och i sjöns östra strandområden växer värdefull lövskog.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön med strandområden hyser höga värden för friluftslivet. Närheten till tätorten medför även att området hotas av exploatering. Allteftersom tätorten växer kommer dessa områden troligen att ytterligare öka i betydelse som rekreatjonsområden. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen, skulle skada områdets upplevelsevärden, naturvärden och förutsättningar för friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa möjligheterna för friluftsliv samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet i området.

Lygnern (bilaga 1.15, 18-1.20, 1.22, 1.23 och 1.27)

Värdebeskrivning

Lygnern är en oligotrof sprickdalssjö belägen på gränsen mellan Västra Götalands och Hallands län. Vid sjöns östra vik ligger samhället Sätilla och vid den västra viken ligger samhället Fjärås. Landskapet kring sjön är vackert och området hyser höga rekreativvärden. Närheten till samhällena Sätilla och Fjärås innebär också att området har värde som tätortsnära rekreativområde.

Sjön har en hög biologisk funktion och mångformighet, med sällsynta arter och artrik fiskfauna. Lygnern, Storån och biflöden utgör lek- och uppväxtområde för öring. Även flodpärlmussla förekommer. Även fågelfaunan är rik, med bland annat storlom.

Kring Lygnern växer omfattande och botaniskt rika ädellövskogar.

Området kring Lygnern har pekats ut som riksintresse för både naturvård och friluftsliv. Flera mindre områden kring sjön omfattas av naturreservat, natura 2000-områden samt skogliga biotopskyddsområden.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön med strandområden hyser mycket höga värden för såväl friluftslivet som för växt- och djurlivet. Närheten till samhällena Fjärås och Sätilla medför även att området hotas av exploatering. Strandområdena är redan idag i viss mån exploaterade för bebyggelse. Allteftersom samhällena växer kommer dessa områden troligen att ytterligare öka i betydelse som rekreativområden. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen, skulle skada områdets upplevelsevärden, naturvärden och förutsättningar för friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 300 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa möjligheterna för friluftsliv samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet i området.

Härsjön, Sandsjön (bilaga 1.28, 1.29, 1.37 och 1.38)

Värdebeskrivning

Härsjön och Sandsjön är oligotrofa sjöar belägna nordost om Lygnern, i kommunens norra del. Sjöarna med strandområden hyser höga värden för friluftslivet, med flera fina utflyktsmål. Bebyggelse förekommer i vissa områden, stora delar av stränderna är i övrigt oexploaterade.

Sjöarna har en hög biologisk funktion. Storlom häckar i sjöarna och nedströms sjöarna förekommer flodpärlmussla.

På udden i Härsjön växer lövskog med värdefull kryptogramflora. Här finns också betesmarker med höga naturvärden, och ett område har pekats ut som nyckelbiotop. I sjöns nordvästra vik finns en strandäng där det växer klockgentiana och strandpryl.

Flödena nedströms sjöarna har pekats ut som riksintresse för naturvård.

Länsstyrelsens bedömning

Sjöarna med strandområden hyser höga värden för såväl friluftslivet som för växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen skulle påverka de biologiska värdena och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön negativt. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjöarna är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Stora Hålsjön (bilaga 1.31-1.33, 1.39 och 1.40)

Värdebeskrivning

Stora Hålsjön är en stor, oregelbunden, mesotrof skogssjö belägen i kommunens norra del, på gränsen till Borås kommun. Den största delen av sjön är belägen i Marks kommun. Sjöns stränder är relativt oexploaterade, med undantag från ett större bebyggelseområde vid Bua strand.

Sjön med strandområden har höga värden för växt- och djurlivet. Sjön har en stor biologisk funktion med förekomst av raritetsvärden. Fiskarter som förekommer i sjön är bland annat id, gös, ål, gädda, sutare, sik, ruda, mört och abborre. Sjön har även höga värden för fågellivet, med ett 15-tal häckande sjöberoende fåglar däribland fiskgjuse och storlom. Sjön har tidigare varit hotad av eutrofiering och giftiga utsläpp, men restaureringsåtgärder har genomförts och vattenkvaliteten är numera bättre. Sjön har pekats ut som nationellt särskilt värdefullt vatten för fiske.

Vid sjöns nordvästra strand ligger det kommunala naturreservatet Liagärde. Reservatet är mycket populärt och har många besökare. Området är naturskönt med både sluttande odlingsmarker och ett brantare bergsområde med fin utsikt över sjön. Odlingslandskapet sträcker sig även norr om reservatet med höga natur- och kulturvärden. Även vid Eskilsred, Dragered och Freabygd finns värdefulla odlingslandskap med värdefull flora.

Området hyser även höga värden för friluftslivet. Nordväst om sjön, bland annat genom reservatet Liagärde, passerar vandringsleden Hyssnaleden, och vid Bua finns en populär badstrand. Sjön används även populärt för fiske och båtsport.

Länsstyrelsens bedömning

Stora Hålsjön med strandområden hyser höga värden för såväl friluftslivet som för växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen skulle påverka de biologiska värdena, fågellivet och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön negativt. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Lilla Hålsjön (bilaga 1.30 och 1.31)

Värdebeskrivning

Lilla Hålsjön är en oligotrof klarvattensjö belägen strax väster om Stora Hålsjön i kommunens norra del. Sjön avskiljs från Stora Hålsjön av ett näs. Sjöns stränder är relativt oexploaterade idag.

Området kring sjön har höga värden för friluftslivet. Väster om sjön passerar vandringsleden Hyssnaleden, och här finns även en populär badplats. Från berget Sjögarås har man en fin utsikt över sjön. Landskapet kring sjön är också vackert, med fina utflyktsmål och förekomst av flera hotade arter.

Sjön har en hög biologisk mångformighet och biologisk funktion, med en artrik fiskfauna. Sjön har en värden för fågellivet, med häckande storlom. Även fiskgjuse förekommer vid sjön.

Länsstyrelsens bedömning

Lilla Hålsjön med strandområden hyser höga värden för såväl friluftslivet som för växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterszonen skulle påverka de biologiska värdena, fågellivet och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön negativt. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Hedgärdessjön, Stora och Lilla Barrsjön (bilaga 1.24-1.26)

Värdebeskrivning

Hedgärdessjön samt Stora och Lilla Barrsjön är belägna norr om respektive väster om tätorten Kinna. Sjöarna med strandområden utgör viktiga rekreationsområden för bland annat de boende i tätorten. Kring sjöarna finns gott om stigar. Väster om Hedgärdessjön finns även en anlagd motionsled. Sjöarna används även för bad och fiske.

I området kring sjöarna finns även flera mindre områden med värdefulla skogs- och våtmarksområden.

Exploateringstryck och Länsstyrelsens bedömning

Sjöarna hotas till följd av sitt tätortsnära läge av exploatering, samtidigt som de utgör viktiga områden för tätortsnära rekreation. Allteftersom tätorten växer kommer dessa områden troligen att ytterligare öka i betydelse som rekreationsområden. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjöarna är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa växt- och djurlivet samt allmänhetens möjligheter till friluftsliv i området.

Frisjön, inkl. Tyvikssjön (bilaga 1.34-1.36)

Värdebeskrivning

Frisjön utgörs av ett sjösystem av flera sammanhängande mindre sjöar, och är belägen i kommunens nordöstra hörn på gränsen till Borås kommun. De sydligaste delarna av Frisjön är belägna i Marks kommun. Vid Sörsjöns östra strand, vid de små samhällena Hall, Enekulla och Arnäsholm, är stränderna i hög grad exploaterade av bostadsbebyggelse idag. Sjöarna med strandområden används som rekreationsområde för både närboende och besökare utifrån.

Sjöarna omges av ett naturskönt landskap med flera populära utflyktsmål. Vid Arnäsholm och Bottnen kan man uppleva det gamla kulturlandskapet,

med småskaligt odlingslandskap. Kring sjöarna finns även flera värdefulla skogsområden med både natur- och friluftsvärden. I området finns också flera lokaler med klockgentiana.

I sjöarna finns flera öar som omfattas av fågelskyddsområde, till skydd för storlom och fiskgjuse. Även övriga delar av sjöarna hyser höga värden för fågellivet, med arter som kärrensnäppa, spovsnäppa, gluttsnäppa och grönbena. Vid lågt vattenstånd blottläggs stora lerstränder som är mycket populära för rastande vadare, ex. vid Nolgärdsmeden.

Sjöarna har även en hög biologisk funktion, med en rik fiskfauna. Exempel på fiskarter som förekommer är sik, siklöja, gärs och gös. Flodpärlmussla finns nedströms i Häggån.

Länsstyrelsens bedömning

Sjösystemet med strandområden hyser höga värden för såväl växt- och djurlivet som för friluftslivet. Tillkommande bebyggelse kring sjön, även utanför hundrameterszonen, skulle påverka fågellivet, upplevelsevärden och friluftslivet kring sjöarna negativt. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjöarna är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Bemötande av inkomna yttranden

I förarbetena till lagen anges vilka områden som kan komma ifråga för utvidgat strandskydd, exempelvis områden med skyddsvärd natur och betydande allmänna intressen (som höga värden för friluftslivet). Länsstyrelsen har utgått ifrån dessa riktlinjer när man gjort bedömningar av vilka sjöar som bör ha kvar sitt utvidgade skydd. Med detta som grund anser Länsstyrelsen att utvidgat strandskydd behövs vid de utpekade sjöarna för att strandskyddets syften ska kunna säkerställas på lång sikt.

Länsstyrelsen delar kommunens åsikt att strandskyddet som regel bör ha samma omfattning på båda sidor av kommungränsen. Strandskyddets omfattning ska inte bero på vilken kommun området ligger i.

Enligt regeringens proposition 2008/09:119 om strandskyddet och landsbygdsutvecklingen innebär de nya bestämmelserna i miljöbalken en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Länsstyrelsen har bedömt att de sjöar som får minskat strandskydd i dagsläget inte behöver omfattas av utvidgat strandskydd för allmänhetens tillgång till strandområden samt livsvillkoren för växt- och djurliv ska kunna säkerställas. Det generella strandskyddet om 100 meter finns dock kvar.

Vad gäller de gamla besluten om upphävande av strandskydd vid mindre sjöar och vattendrag har Länsstyrelsen inte haft möjlighet att se över dessa i detta projekt eftersom resurserna inte har räckt till det.

De allra flesta sjöar som omfattas av strandskydd i länet har generellt strandskydd om 100 meter. Utvidgat strandskydd gäller bara i områden som är extra skyddsvärda med hänsyn till strandskyddets syften. Att minska strandskyddet till 100 meter vid samtliga sjöar i länet riskerar att leda till fragmentering av strandområdena, med följderna att allmänhetens tillgång till strandområdena generellt skulle minska samt att förhållandena för växt- och djurliv skulle försämrats. Länsstyrelsen anser att ett utvidgat strandskydd vid uppräknade sjöar, med de motiveringar som angivits i besluten är nödvändiga för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften. Strandskyddslagens inriktning om anpassning efter lokala förhållanden vad gäller bl.a. exploateringstryck gäller framförallt kommunernas möjlighet att peka ut s.k. LIS-områden, där lättnader i strandskyddet ska gälla till förmån för landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen väger in frågor som framtida exploateringstryck i bedömningen om utökat strandskydd behövs i ett område. Även i kommuner som i stort har ett lågt exploateringstryck kan det dock finnas intresse av att bygga strandnära fritidshus mm i specifika områden. Länsstyrelsen anser att de möjligheter som de i lagen inskrivna verktygen för landsbygdsutveckling medför är tillräckliga och att det inte är lagstiftarens intention att strandskydd ska minskas i samband med denna översyn enbart i syfte att stimulera landsbygdsutvecklingen.

Länsstyrelsens bedömningar av dispensansökningar och undantag för areella näringar måste följa den praxis som utvecklas kring lagstiftningen. Vare sig lagstiftning eller praxis kan påverkas i samband med detta beslut.

Intresseprövning

Föreslagna utvidgningar av strandskyddsområden omfattar sådana områden som idag har, eller inom överskådlig framtid kan väntas få, mycket höga värden för allmänhetens friluftsliv och/eller för växt- och djurlivet. Ett utvidgat strandskydd är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa syftena med strandskyddet i dessa områden. Detta medför vissa inskränkningar i användningen av mark- och vatten. Beslutet innebär totalt sett en minskning av strandskyddets omfattning i Marks kommun jämfört med dagsläget. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förordnandet inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

I de fall anpassningar av strandskyddsgränsen har gjorts med hänsyn till befintliga bostadstomter är den nya gränsen i de flesta fall avsedd att följa fastighetsgränserna. I de fall fastighetsgränsen är felaktigt inlagd i kartan är det den faktiska fastighetsgränsen som ska vara vägledande för tolkningen av var strandskyddsgränsen går.

Vid sidan av strandskyddsbestämmelserna gäller annan lagstiftning som vanligt.

Kungörelse

Beslutet ska, tillsammans med övriga kommunvisa beslut i Västra Götalands län, kungöras i Post- och inrikes tidningar, länets författningssamling samt i Göteborgs Posten, Bohusläningen, Strömstads Tidning, Lysekils-Posten, Dalslänningen, Skaraborgsbygden och Borås tidning.

Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär 04.

I detta ärende har Länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Linnea Bertilsson har varit föredragande. Att Naturvårdsdirektör Sven Swedberg, Karin Slättberg för Samhällsbyggnadsenheten, Jan Gustafsson för Vattenvårdsenheten, Karolina von Mentzer för Kulturmiljöenheten, Torbjörn Johnson för Landsbygdsenheten och Anna Roslund för Rättsenheten har deltagit intygas av Linnea Bertilsson.

Lisbeth Schultze

Linnea Bertilsson